

У ПОШУКАХ ХРАМУ

**Продовження.
Початок у № 3 (8)
від 30 червня 2012 року**

...Прогулюємося вулицями Новгород-Сіверського. Найвідомішого жителя цього міста - князя Ігоря Святославовича - оспівав у величому «Слові...» невідомий автор. Місто невелике і, на перший погляд, нічим не відрізняється від звичайнісіньких районних центрів в Україні, забудованих у нехитрому стилі соціалістичного реалізму. Винятком є Торгові ряди в самому центрі міста та будинок центральної бібліотеки для дорослих.

Шукаючи старожитностей, виходимо до Спасо-Преображенського чоловічого монастиря, заснованого в XI ст. Його білосніжні стіни постали на високому березі Десни. Проходимо до середини. Прямо перед нами височить величний собор авторства Джакомо Кварнегі, а ліворуч від нього, під товстим скляним ковпаком, - фундамент княжого палацу. Подібна конструкція має накривати рештки білоцерківського стародавнього храму Св. Георгія Победоносця на Замковій горі, тож хотілося її зафіксувати для вивчення досвіду.

Вражені побаченням, піднімаємося на фортечні стіни і... застигаємо, захоплені величчю картини, що лежить, здається, просто під ногами. Чарівна Десна залила низину, яка перетворилася на тисячу озер, розмежованих лісосмугами. Синьо-зелене панно тягнулося до горизонту, а над водою з веселим співом літали птахи, вітаючи вступ весни у свої права.

Жаль покидати таку красу, але попереду дальня дорога - і ось ми вже у Брянській області, під'їжджаємо до населеного пункту Почеп.

Почеп виявився невеликим містечком, одним із «бюджетоутворюючих місць» якого виявилися численні кав'ярні для подорожніх, автомагазини, міні-готелі. В одній з «точок» купуємо рублі (якщо хтось думає мандрувати Росі-

єю, раджу мати невеликий запас «дерев'яних») і «валютник» - добра душа - радить нам коротку дорогу. Керуючись підказками, заправляємося під горловину, з'їжджаємо з федеральної траси й потрапляємо до російської «глибинки». Це виражалось не тільки в погіршенні якості дорожнього покриття, але й загального вигляду населених пунктів. Села та районні центри пригнічують розграбованими житловими багатоповерхівками, в яких де-не-де ще сумно світяться вікна. Різко контрастували з депресивними населеними пунктами надсучасні птахо- та тваринні комплекси з під'їзними дорогами відмінної якості.

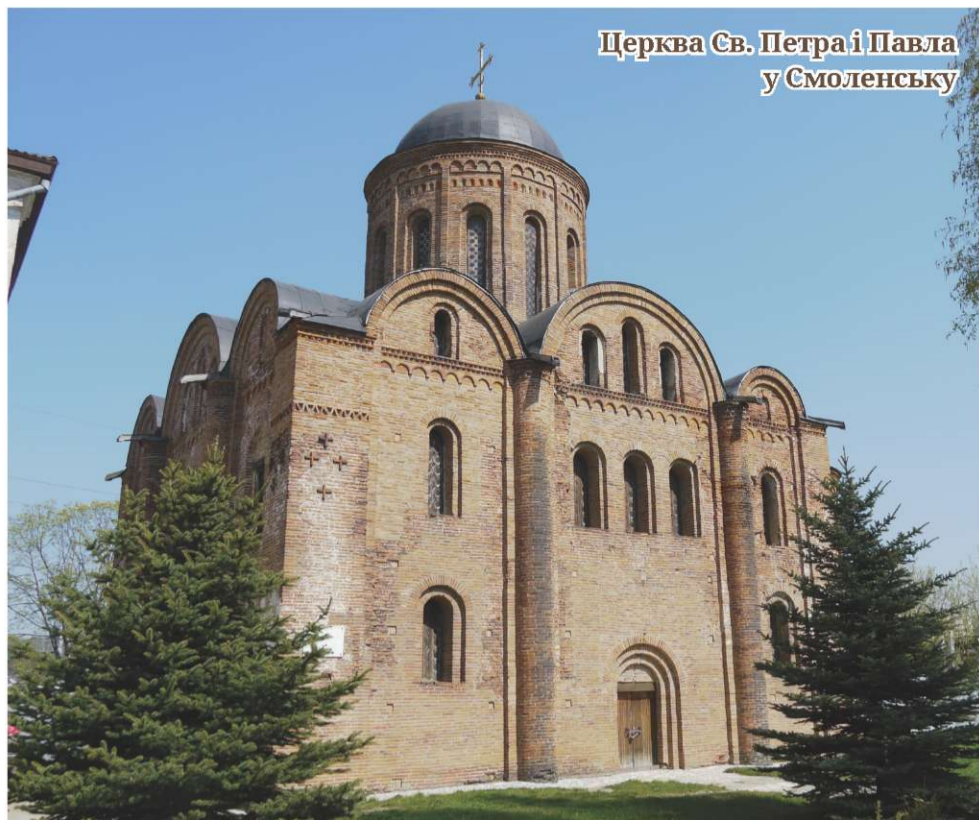
Заночувавши в готелі маленького міста Рославль, із самого ранку рушаємо до Смоленська. Траса Брянськ - Смоленськ ремонтується, але якось мляво.

Смоленськ зустрічає яскравим сонцем, могутніми стінами Кремля і численними історичними пам'ятками. Наша ціль - церква Петра і Павла. Храм стоїть поблизу залізничного вокзалу й одразу привертає до себе увагу мандрівників.

Один із найбільших знавців архітектури домонгольського періоду Павло Раппопорт писав: «Основные строительные приёмы смоленских мастеров были аналогичны приёмам киевских или черниговских зодчих. То же самое можно сказать и об архитектурных формах. Ни в Борисоглебском соборе Смядынского монастыря, ни в церкви Петра и Павла нет никаких существенных особенностей, которые отличали бы их от храмов Киева или Чернигова».

Зовнішній розмір храму: загальна довжина 20,5 м, ширина 16,2 м; внутрішній: ширина 13,3 м, довжина без апсиди 13,3 м, довжина з апсидою 17 м. Апсиди пожвавлені широкими вертикальними тягами зі сліпою, також плоскою аркадою у верхній частині. Широкі напівциркульні амбразури вікон обрамлені одноступеневою нішею.

Церква Св. Петра і Павла у Смоленську

Темні плями цих отворів підкреслюють міць будівлі. У центральній закомарі три вікна, в бічних - по одному вікну або ніші. Нижче - головний середній ярус вікон: три в середньому членуванні і по одному в бічних. Дуже важливий великий розрив між ярусом вікон і нішею порталу. Бічні вікна ніби підкреслюють незначність величини порталу. З якого кута не глянеш на цей храм - картина вражаюча. Він у вигідну сторону виділяється своїм первісним кольором стін. На білу церкву Св. великомучениці Варвари 18 ст. звертаєш увагу потім.

Церква Іоана Богослова на Варяжках побудована близько 1176-1180 років. Первісно це був чотирьохстовпний триабсидний храм. Його

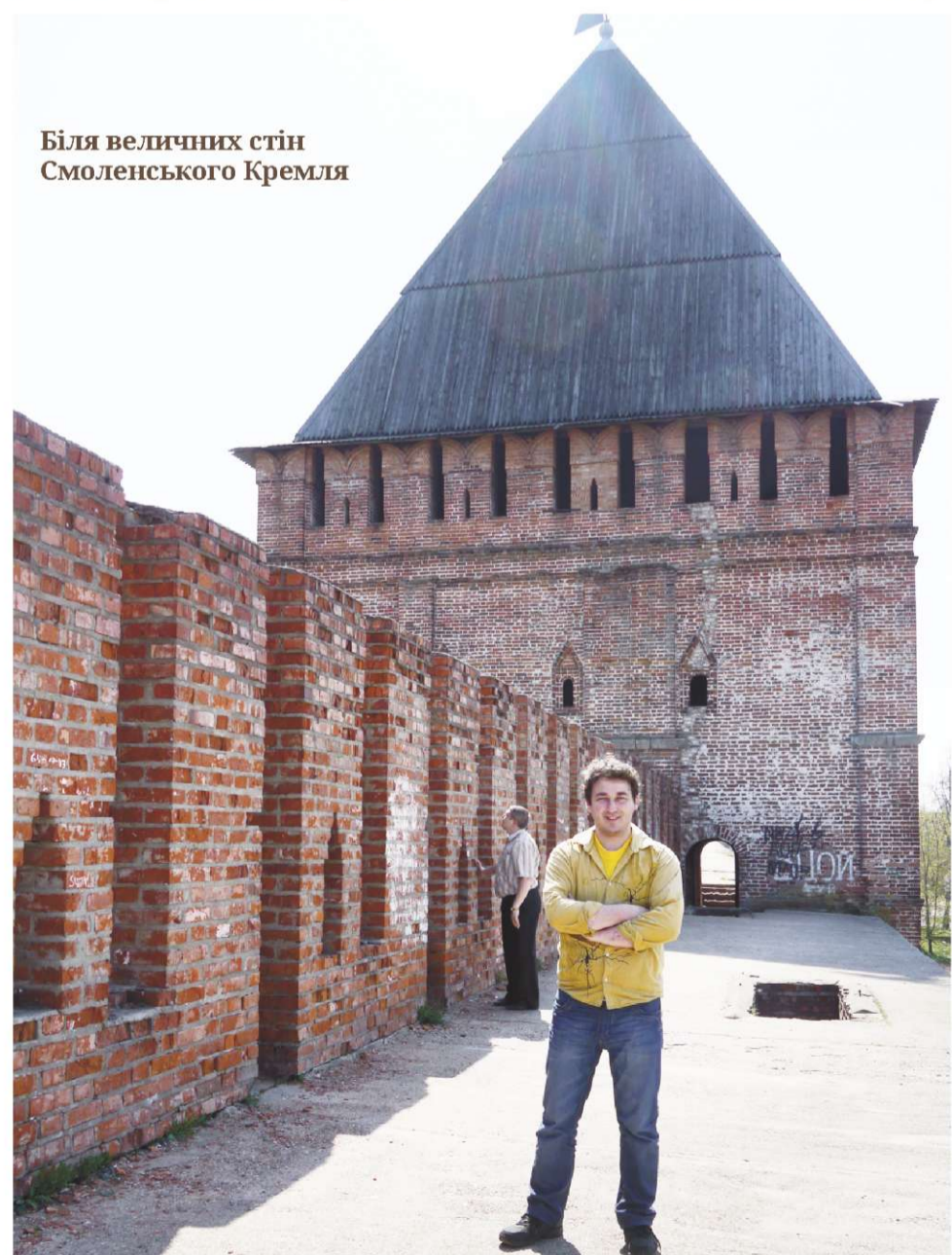
оточувала з 3-х боків галерея, що мала у своїх східних компарти-ментах абсиди, тобто ці її частини слугували каплицями. Галереї з каплицями, склепіння, стовпи і баня втрачені ще до кінця XVII ст., у 1770-і рр. церква була перебудована в стилі провінційного бароко. Від древнього храму залишилася тільки коробка стін, по якій можна визначити кладку цегли.

Місцеві журналісти дарують нам атлас автомобільних доріг Смоленської області, і наш екіпаж рушає далі, на північ.

Далі: Біля станції Дно. Величний Новгород. Де ж знаходиться мати й батько «земель руських»?

Костянтин Климчук

Біля величних стін Смоленського Кремля

Церква Іоана Богослова на Варяжках

